

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברוק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הר"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה ורודפת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

מסכת חולין קי"ב-קי"ח

בס"ד, י"ח תשרי תשע"ב

גליון מס' 647

השבוע בגליון

- ◆ "במקומו של ר"י הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב" - מדוע?
- ◆ כשהרשב"א ענה שתי תשובות סותרות על אותה שאלה
- ◆ אחרי רבים להטות - במחלוקות שהוכרעו בבית דין
- ◆ בני מקום שקיבלו על עצמם את כל פסקיו של חכם מסויים
- ◆ ארץ ישראל, מקומו של מרן רבי יוסף קארו

- ◆ 'טעם' מהו
- ◆ מאכל מוצק פולט טעם בלבד, נוזל פולט טעם עם חומר
- ◆ שקילת החלב יכולה להציל את סיר הבשר

- ◆ בדיקות מעבדה בחששות בשר בחלב
- ◆ מדוע לוקים על אכילת בשר בחלב
- ◆ בישול שוקולד שקיים חשש כי מעורב בו בשר
- ◆ בין בישול בשבת לבישול בשר בחלב
- ◆ חמאה שמעורב בה בשר, כשמן לנרות חנוכה

דבר העורך

"רבי ברכיה בשם רבי חייא בר בא לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בדברי תורה" - ירושלמי מסכת שבת פרק ט"ו.

ראש ישיבת פונובויז ומייסדה, הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, טרוד היה רבות בענייני ישיבתו. בשנותיה הראשונות, הוא עמל לבסס את הישיבה ואת מוסדותיה, תוך שהוא נודד ברחבי העולם כדי לגייס תומכים ותורמים למפעליו הכבירים.

"היה זה בחג הסוכות תשכ"ז", מספר לנו הרה"ג ר' אליעזר טורק שליט"א, מתלמידיו הנאמנים. "ביקשנו לבקר את ראש הישיבה, ועלינו לביתו ביום הראשון של חג הסוכות אחרי תפילת שחרית".

כאשר פגשה בנו הרבנית ע"ה, השיחה, כי הרב תשוש ועייף. בערב החג, כך סיפרה, ממש בערב החג, הרב חזר מחוץ לארץ. הטיסה החלישה אותו והייתי בטוחה שמיד עם תום סעודת החג הוא יניח את ראשו על מיטתו ויפיג את עייפותו. אך לא! הוא אמר לי, כי מאחר שבמהלך הטיסה הוא לא הצליח להתרכז, הוא חש בחסר וברצונו ללמוד כעת מתוך הרחבת הדעת.

כל הלילה! סיפרה הרבנית, ישב הרב ולמד

דף קטוב/ב לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בשול
בדיקות מעבדה בחששות בשר בחלב

יש שאסרה תורה לאכול מאכלים מסויימים, ויש שאסרה התורה את ההנאה ממאכלים מסויימים. איסור בשר בחלב, מלבד שהוא מאגד בתוכו את שני האיסורים הנזכרים, הוא כולל איסור ייחודי שאין דוגמתו בכל התורה - איסור בישול, שהמבשל בשר וחלב יחדיו, עובר על איסור תורה.

המניח כי הפוסקים הרבו לדון מהו בישול, האם צלייה, טיגון, עישון, בישול בחמי טבריה ועוד, נכללים באיסור התורה, אינו טועה. אך במאמר הבא נתמקד בהגדרת איסור הבישול, איזה סוג של בישול אסרה התורה.

בישול בשר בחלב שלא לצורך אכילה והנאה: החקירה העומדת בפנינו היא, האם איסור הבישול של בשר בחלב כרוך באיסור ההנאה והאכילה של הבשר והחלב, היינו: האם אין לבשל את הבשר ואת החלב, כדי שלא יבואו ליהנות מהם אחר כך ולאוכלם, או שמא איסור הבישול עומד בעינו ללא כל קשר לתוצאות ולהשלכות שיתרחשו לאחר מכן.

מדוע לוקים על אכילת בשר בחלב: שאלה עצומה מרחפת מעל הלכות בשר בחלב. כל שנאמר בתורה הוא (שמות כג/יט, שמות לד/כו, דברים יד/כא): "לא תבשל גדי בחלב אמו". מאחר שהתורה שנתה ושילשה פסוק זה, למדו חכמים בסוגייתנו על שלשת האיסורים הלא המה, אכילה, הנאה ובישול. מעתה, לכאורה, אין להלקות את האוכל בשר בחלב או את הנהנה ממנו, שכן, לא דיברה תורה אלא על המבשל בשר בחלב, "לא תבשל גדי בחלב אמו", ושני האיסורים הנוספים נלמדים בדרשה, והרי אין לוקים על איסור הנלמד בדרשה ואינו מפורש בתורה, ומדוע האוכל בשר שבושל עם חלב לוקה (רמב"ם הל' טומאת מת פ"א הל' ב)?

במענה לשאלה זו כותב ה"כסף משנה" (שם, בתירוץ השני) את ההגדרה הבאה: "דמשמע שלא אסרה תורה לבשל בשר בחלב, אלא כדי שלא יבוא לאכול". הוי אומר, מאחר שאיסור הבישול אינו אלא כדי להמנע מאיסור האכילה, הרי שכאשר התורה שנתה ושילשה את איסור הבישול, כאילו פירשה שאסור לאכול בשר שבושל עם חלב, ואין זה נחשב איסור הנלמד מדרשה.

נמצאנו למדים כי איסור בישול בשר בחלב מותנה בהיווצרות חשש להיכשלות באיסור אכילת הבשר והחלב המבושלים. על ההשלכה ההלכתית הנובעת מנידון זה אפשר לעמוד על ידי השאלה הבאה שהוצבה בפני הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, הוגה ומייסד "הדף היומי".

צעילוי נשמת

הר"ר **יצחק גלסטר** ז"ל
ב"ר שאול ז"ל
נלב"ע ט"ו בתשרי תשמ"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידיו
הר"ר **בני גל** ומשפחתו שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **צינה פלוק** ע"ה
ב"ר אברהם הכהן ז"ל
נלב"ע י"ז בתשרי ב' דחווה"מ תשל"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידו
הר"ר **אברהם פלוק** ומשפ' שיחיו - תל אביב

צעילוי נשמת

ר' **משלה יחזקאל חדמיאן** ז"ל
ב"ר רחמים וגובהר ז"ל
ליום השלושים לפטירתו
נלב"ע כ' באלול תשע"א

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **ישעיהו יצחק בורנשטיין** ז"ל ב"ר חיים אליעזר ז"ל

נלב"ע י"ט בתשרי תשס"ו **תנצב"ה**
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

יהודי ביקש לבדוק את רכיביו של שוקולד מסויים, כדי לוודא כי אין בו תערובת בשר בחלב. דא עקא, שהבדיקה נעשית על ידי בישול השוקולד. נמצא, כי אם אכן לפנינו תערובת בשר בחלב, הרי שבישל בשר בחלב... המותר הדבר?

בישול שוקולד שקיים חשש כי מעורב בו בשר: הגאון מטשעבין זצ"ל ("דובב מישרים" ח"א סוס"י ל') כותב במענה לשאלה זו, כי לפי דברי ה"כסף משנה" הנזכר, יתכן שאין איסור בדבר. שכן, מדברי ה"כסף משנה" עולה, כי איסור הבישול תקף רק כאשר תתכן אפשרות שהבשר והחלב ייאכלו. ברם, במקרה שלפנינו, אין הלה מתכוון לבשל את השוקולד אלא כדי להמנע ממכשול איסור אכילת בשר בחלב, ואין לחשוש שמא ייכשל באיסור זה עצמו, כאשר כל מטרת הבישול היא כדי לגדור את עצמו מאכילת תערובת בשר בחלב. טענה זו הוא מצרף לכך שלפנינו ספק של תערובת בשר בחלב, ואין איסור וודאי.

בסיום מאמר זה נדגיש שוב, כי הדיונים ההלכתיים המובאים בעלון, נועדו לעורר את לב המעיין, ואין לסמוך עליהם כפסק הלכה, ואנו מדגישים זאת דווקא בשלהי מאמר זה אשר תכניו אקטואליים ומעשיים ביותר.

דף קטו/ב לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בשול
בין בישול בשבת לבישול בשר בחלב

דיון תמים, לכאורה, בעניין נר חנוכה, שהעלה בעל "שער אפרים" (סימן ל"ח), עורר את גדולי ישראל להתכתבות ענפה בהלכות בישול בשר בחלב.

חמאה שמעורב בה בשר, כשמן לנרות חנוכה: המעשה אירע, כאשר חתיכת חמאה נאסרה באכילה ובהנאה לאחר שהיא בושלה עם בשר [ליתר דיוק, בכלי בן יומן], והתערב בה טעם הבשר. בעל החמאה היה אמור להשליכה לאשפה, אך ימי החנוכה קרבו ובאו והוא העלה בדעתו להשתמש בחמאה כחומר בעירה לנרות חנוכה.

בעל "שער אפרים" חוכך תחילה בדעתו להתיר את השימוש בחמאה זו, שכן, אמנם, אסור ליהנות מן החמאה, שתערובת בשר וחלב היא, ואסור ליהנות מהם, אך כלל נקוט בדינו: "מצוות לאו ליהנות ניתנו" - שימוש בחפץ לצורך מצווה, אינו נחשב הנאה מן החפץ. לבסוף הוא מכריע מסיבה אחרת, שאין כאן מקומה, לאסור את השימוש בחמאה זו לצורך הדלקת נרות חנוכה.

הדלקת החמאה, הרי היא בישול בשר בחלב: תמהים ומשתאים פרשו שני הגיסים, בעל "אליה רבה" (אליה זוטא סימן תרע"ג) ובעל "שבות יעקב" (ש"ת או"ח סימן ל"ח) את שאלתם, מה ראה בעל "שער אפרים" לדון בחמאה זו? הרי אם יבעיר פתילה בחמאה, הוא יבשל את החמאה על טעם הבשר שבה, ויעבור על איסור מן התורה של בישול בשר וחלב?

החלק המרתק שבתמיהתם הוא דווקא הנידונים הבוקעים מתוך דבריהם ומתפרצים מאליהם, ביניהם, האם שריפת בשר וחלב וכילויים, נכללת באיסור בישול בשר בחלב? וכמו כן, הרי החמאה התבשלה כבר פעם אחת! האם יש בישול אחר בישול בבשר בחלב? שמא הבישול השני אינו נחשב בישול כלל (עיי' בשע"ת ר"ס תרע"ג, ובקונטרס ימי החנוכה, שכתר עמוד ס' ואילך).

הבה נמקד את עיונונו בשאלה, האם כילוי בשר וחלב נחשב בישול. ובכן, מדברי הגמרא (ב/קח) עולה, כי האיסור הוא בבישול בשר וחלב שאפשר לאכלם לאחר הבישול, ובמקרה שלפנינו, כל עוד שהחמאה לא התבשלה לאור הפתילה - אין איסור, ולאחר שהתבשלה - אין חמאה... שהרי היא מתכלה. לכאורה, צודק, איפוא, בעל "שער אפרים", שהמשתמש בחמאה כשמן למאור, אינו עובר על איסור בישול בשר בחלב. ברם, בעל "שבות יעקב" (שם) מסביר, כי עוד בטרם כילוי החמאה באמצעות הפתילה, היא מתחממת מחום השלהבת, ואז היא מתבשלת על טעם הבשר שבה, וזו היתה כוונתו וכוונת בעל "אליה רבה" בקבעם, כי העושה כן עובר על איסור בישול.

עד כמה שהדברים נשמעים פשוטים, בוודאי כל קורא שואל את עצמו, כי אם אמנם המדליק פתילה בחמאה שיש בה בשר עובר על איסור בישול בשר בחלב, מדוע לא שמענו מעולם, שהמדליק בשבת נר של שמן עובר על איסור מבשל, מלבד איסור מבעיר?

ההבדל בין מלאכת בישול לפעולת בישול: על נקודה זו עומד בעל "חתם סופר זצ"ל (ש"ת יו"ד סימן צ"ב) המבהיר, כי עלינו להבדיל באופן מובהק בין איסור בישול בשבת, לבין איסור בישול בשר וחלב. בשבת נאסרה עלינו **מלאכת** בישול, ואילו באיסור בשר בחלב נאסרה **פעולת** בישול. שהנה, הגדרתן של מלאכות השבת נקבעה לפי אופן עשייתן במשכן. ומאחר שבמשכן בישלו לצורך שימוש בחפץ המתבשל, הרי שבישול אשר אינו מיועד לשימוש, אלא הוא מתהווה תוך כדי תהליך של שריפה וכילוי, אינו נחשב כמלאכה של בישול. לעומת זאת, באיסור בשר בחלב התורה אסרה את **פעולת** הבישול - אסור ליהודי לבשל בשר בחלב, לא הוזכר מאומה על מלאכה או על מטרה, האיסור הוא בכך שהבשר והחלב יתבשלו באופן שהם ראויים למאכל אדם.

תורה בשקיקה ובהתלהבות, כנער צעיר ובריא אשר כוחו במותניו. לפני כחצי שעה, המשיכה הרבנית, הרב חזר מבית הכנסת ואמר לי שהוא מרגיש כי הוא עומד לפני התמוטטות ועליו לנוח. אתם מבינים, איני רוצה להפריעו ממנוחתו.

סבנו על עקבותינו, מספר הרב טורק שליט"א, חלילה, לא עלה על דעתנו להפריע לרבנו האהוב והנערץ, כאשר הרבנית אמרה, המתינו רגע, בכל זאת אבדוק מה הוא עושה כעת. כעבור זמן קצר שבה הרבנית כשחיוך על פניה, "אתם יכולים להכנס" אמרה, זה בסדר.

נכנסו אל הסוכה, שח בהתרגשות הרב טורק, וראינו את הרב יושב ליד הסטנדר, גמרא גדולה פתוחה מולו, והוא, מתנדנד במרץ וקולו הערב ממלא את חלל הסוכה, "אמר רבא, אמר אביי!!!"

ודאי שהרב היה עייף, אבל יותר משגופו הצנום תבע מנוחה, תבעה רוחו הכבירה תורה!

יהי רצון שזכות לימוד התורה, תעמוד לנו לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף קיג/א לא תאכלו כל נבלה

מומר "בתאבון"...

פעם נזדמן בעל חידושי הרי"ם מגור זצ"ל לביתו של עשיר אחד בשעת אכילה. איחל לו לעשיר "בתיאבון".

ענה זה: אילו היה יודע כבודו שבשר נבלה הוא, לא היה מברכני 'לתיאבון'.

- **אדרבה**, ענה החידושי הרי"ם, מוטב תהא מומר 'לתאבון' ולא מומר להכעיס... (סיפורי חסידים, ראה).

דף קטו/ב לא תבשל גדי בחלב אמו

ביכורים ובשר בחלב

מספרים כי הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל התקשה מאד בפסוק (שמות כד/ יט) "ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ה' אלוקיך לא תבשל גדי בחלב אמו". מהי השייכות בין מצוות הבאת ביכורים לאיסור בשר בחלב?

פעם נמצא באחד מספרי הטבע, כי הרוצה להקדים את הבשלת פירות האילן, ישקנו בחלב שהתבשל עם בשר. אורו עיניו: באה התורה לומר, שראשית ביכורי אדמתך מצווה אתה להביאה לבית המקדש, אך לא הותר לך למען זריזות המצווה למהר את הבשלת הפירות על ידי בישול בשר בחלב - לא תבשל גדי בחלב אמו...

דף קטז/ב אם יש בנותן טעם
'טעם' מהו

בדפים הנלמדים בתקופה זו אנו עוסקים גם בטעם הנפלט מן המאכל ונבלע בכלים שבו הוא מתבשל, או במאכלים המתבשלים עמו.

מה טיבו של הטעם? אין ספק כי שאלה זו מנקרת בלבו של כל לומד דף היומי. ובכן, הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (ש"ת "אגרות משה" יו"ד ח"א סימן מ"א), התכתב בארוכה עם אחיו הגאון רבי מרדכי בנושא זה, ובמכתבו הוא פרט באופן בהיר ומסודר את משנתו, המבוססת על ה"טור" ועל ה"שולחן ערוך".

מאכל מוצק פולט טעם בלבד, נוזל פולט טעם עם חומר: קיימות שתי אפשרויות להפרשת טעם ממאכל. עיתים, המאכל פולט טעם, טעם בלבד, ופעמים חלק ממשי מן המאכל נפרד הימנו, וכמובן שחלק זה נושא בחובו גם טעם. אימתי הטעם מועתק מן המאכל על ידי הפרשת טעם בלבד, ואימתי מופרשים מן המאכל חומרים ממשיים? ובכן, אומר הגאון רבי משה פיינשטיין, מאכלים מוצקים מפרישים טעם בלבד אך גופם אינו נחסר במאומה, לעומת זאת, מאכלים נוזליים אינם מפרישים טעם בלבד, ולעולם הטעם היוצא מהם מלווה בחלק מן המאכל עצמו. לפיכך, כאשר בשר הפריש טעם, משקלו וגדלו נותרו כשהיו, טעם בלבד יצא ממנו. אך כאשר יין הפריש טעם, משקל היין פוחת, משום שהיין אינו מפריש טעם בלבד.

לקביעה זו השלכה הלכתית מעניינת וגם מעשית. כאשר אדם נוטל כף חלבית ומגיס עמה קדרת בשר, משערים כאילו כל הכף היא חלב ועל הבשר להיות פי ששים מגודל הכף, כדי שנוכל לומר שהחלב בטל בשישים, מפני שאין יודעים כמה חלב בלעה הכף. כמו כן להיפך, אם בחשו סיר חלב בכף בשרית, משערים את כל הכף כאילו היא בשר ואם אין בחלב פי ששים מן הכף, הוא אסור באכילה.

שקילת החלב יכולה להציל את סיר הבשר: ברם, אם הכף שבה אנו עוסקים היא חדשה, ופעם אחת בלבד השתמשו בה כדי להופכה לחלבית או לבשרית, אזי יהא הבדל בין סיר הבשר לקערת החלב. נתחיל מסיר הבשר. תחילה בחשו חלב רותח בכף, ואחר כך הגיסו עמה בשר. אם ידוע בבירור מה היתה כמות החלב לפני שבחשו בו עם הכף, ניתן לשקול את החלב כעת, ולאמוד את כמות החלב שנבלעה בכף, ומעתה, אין צורך בכמות בשר פי ששים מכל הכף, אלא די בכמות בשר פי ששים מכמות החלב שנחסרה. אולם, במקרה הפוך מדידה זו לא תועיל מאומה. שכן, גם אם ניווכח כי לא נחסר מאומה מקדרת הבשר, אין בכך הוכחה כי כל הכף לא הפכה לבשרית, שכן, מאכלים מוצקים מפרישים טעם בלי חומר ממשי, ויתכן שכל הכף נספגה בטעם בשר...

דף קטז/א במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב

"במקומו של ר"י הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב" - מדוע?

"במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב". במילים פשוטות אלו הגמרא אומרת, כי יהודים שהתגוררו בעיר מסויימת לא הקפידו על הוראת חכמינו זכרונם לברכה, לבלתי אכול בשר עוף עם חלב, כגדל לאיסור התורה לאכול בשר בהמה עם חלב, משום שזו היתה עירו של רבי יוסי הגלילי, אשר חלק וסבר, כי מעולם חכמים לא תקנו זאת, ואף על פי שיתר החכמים חלקו עליו, במקומו נהגו כמותו. לא רק באיסור דרבנן הדברים אמורים, אלא גם במחלוקות הנוגעות לאיסורי תורה, כאמור בגמרתנו, שבמקומו של רבי אליעזר כרתו עצים בשבת! והסיקו בהם מדורה בשבת! כדי להכין את כלי המילה בשבת!

רבים הם עד למאד חילוקי הדעות בהלכה שבין העדות השונות, וכבר הראשונים (רא"ש מועד קטן פ"ג סימן פ"ז, תוספות עבודה זרה לח"ב ד"ה "אי משום", ועוד) מסתמכים על תשובה קדמונית מימי הגאונים (הודפסה בסוף "ים של מלמה" בבא קמא), שבה נמנו חמישים חילוקים בין בניי בבל לבני ארץ ישראל בכל חלקי ההלכה. מאז ועד היום, התערבלו גלויותנו, נפוצו, התכנסו ושוב גלו, ורבו השיטות והדעות.

הידיעה החשובה שבגמרתנו, כי בני מקומו של החכם בעל דעת המיעוט רשאים לנהוג כדעתו, אף על פי ששאר החכמים חולקים עליו, היוותה כר פורה לרבים מחילוקי המנהגים שבין עדות ישראל. למסקנה זו הגיעו הרשב"א (ש"ת ח"א סימן רנ"ג) והר"ן (ש"ת סימן מ"ח), כאשר הם מורים לגבי מחלוקות מסויימות, כי במקומות מגוריהם של הר"ף והרמב"ם יש לנהוג כשיטתם, אף על פי שבשאר קהילות ישראל לא נהגו כשיטתם בהלכות הנדונות.

כשהרשב"א ענה שתי תשובות סותרות על אותה שאלה: גישתו זו של הרשב"א בולטת בתשובותיו, כאשר פעמים שעל אותה שאלה הוא משיב שתי תשובות שונות לחלוטין, הסותרות זו את זו. הצצה אל ראש התשובה מגלה, כי כל אחת מהן ממוענת ליעד אחר, ולפיכך על בני המקום לנהוג כהוראתו של בר הפלוגתא שהתגורר בעירם לפני שנים רבות (ראה ש"ת "אדמת קודש" או"ח סימן י').

השאלה המתבקשת היא, הרי אמרה תורה: "אחרי רבים להטות!" כיצד, איפוא, רשאי אותו פוסק יחיד להיוותר איתן בדעתו ולהורות לבני מקומו לנהוג כדעתו, נגד דעת הרבים? ובכן, משנגענו בשאלה בסיסית וחשובה זו, ראוי להבהיר כלל עיקרי.

קטע יומי מתוך הגליון השבועי
"מאורות הדף היומי - לילדים"

מסכת חלון • דף ק"ח • שבת קדש כ"ד בתשרי

"ידיים" ו"שומרים" של מאכלים

בדף זה לומדים על "ידיים" של פרות ועל "שומרים" של פרות. האם לפרות יש ידיים, והאם הפרות מצמיחים שומרים? כן!

מה כוונת הדברים? הבה נסביר.

כשם שלכלים יש ידיים שבהם אווזים את הכלי, כך יש פרות שיש להם "ידי" שעליהן הפרי נאחז. "ידי" של פרות היא הענף הרך שהפרי נתלה עליו באילן. "שומר" של הפרי היא הקלפה שעל האכל, ששומרת עליו שלא יתקלקל.

ומדוע המשנה והגמרא עוסקות ב"ידי" וב"שומרי" של המאכלים? מפני שהם קשורים להלכות שונות, למשל, אם טמאה נוגעת ב"ידי" או ב"שומר" של מאכל, כל המאכל נהיה טמא, כאלו נגעה הטמאה במאכל עצמו.

מסכת חלון • דף קכ"ב • יום רביעי כ"ח בתשרי

דבשת הגמל

היום נלמד שני ספקות מעניינים מתוך הגמרא. התורה הקדושה קובעת שרק מה שראוי לאכילה יכול לטמא בטמאת נבלה. לכן נאמר במשנה הראשונה של הפרק שעור של בהמה אינו מטמא בטמאת נבלה, מפני שהעור קשה ואינו ראוי לאכילה ולכן הוא לא נחשב בשר.

במשנה הנלמדת בדף היומי נאמר, שעור הדבשת של גמל צעיר מטמא בטמאת נבלה, כי מפני שהוא רך דינו כבשר. עד מתי נחשבת החטוטרות כבשר? אומר עולא, אומר רבי יהושע בן לוי: כל זמן שלא הטעינו משא על הגמל, העור נותר רך.

הסתפק רבי ירמיה: גמל שכבר גדל ואפשר להטעינו אותו במשא, אך בפעל לא הטעינו אותו במשא, האם הדבשת שלו נותרת רכה ודינה כבשר?

ספק הפוך הסתפק אביי: גמל צעיר שעוד לא הגיע לגיל נשיאת משאות, ובכל זאת הטעינו אותו במשא, האם העור שלו נהיה קשה, למרות שגילו צעיר?

הגמרא נותרת ב"תיקו" על שני ספקות אלו.

כל יום הילד שלך לומד,
מוסיף ידיעות בתורה!

למנוי לגליון לילדים חיגי:
1700-500-151
חודש היכרות חנים

אחרי רבים להטות - במחלוקות שהוכרעו בבית דין: הכלל "אחרי רבים להטות" נסוב על הכרעת בית דין. כלומר, אם בית דין התכנס, שמע את דעות הצדדים והכריע כאחד מהם, אזי, על בעל הדעה שלא התקבלה לחזור בו ולחדול מלהורות כשיטתו (עיין "חזון איש" יו"ד סימן ק"ג אות א, ז, ח, ועיין מה שביאר בהרחבה בספר "יסוד המשנה ועריכתה" לגבי מחלוקות בית שמאי ובית הלל). שונים הם פני הדברים במחלוקות שלא הוכרעה בבית דין. כאשר מורה הוראה ניצב בפני מחלוקת שכזו, עליו להלך אחר דעת רוב הפוסקים - שכן הדעת נותנת, אלא אם כן הוא תלמיד חכם ומורה הוראה מובהק, ודעתו נוטה בבירור להכריע כדעת מיעוט הפוסקים (עיין חזו"א שם, אות ח), אם לאו, עליו להלך אחר דעת רוב הפוסקים. אין צורך להדגיש, כי מדובר בתלמיד חכם בר-סמכא, שבכוחו לשקול אלו מן הדעות לצרף למחלוקת. אכן, כל ספרי ההלכה אשר על פיהם אנו חיים, מבוססים על הכרעת ההלכה לפי רוב שיטות הפוסקים שחיוו את דעתם בהלכה הנדונה, לא מחמת ההלכה של "אחרי רבים להטות", אלא מצד הסברא (עיין חזו"א שם).

מעתה, מובן היטב כי במקום מגוריו של רבי יוסי הגלילי, הוא הורה כשיטתו, כי מחלוקת זו לא הוכרעה על ידי בית הדין הגדול, וכן כל אותן מחלוקות שבין רבותינו הראשונים.

בני מקום שקיבלו על עצמם את כל פסקיו של חכם מסויים: לא זו בלבד, אלא גם בני מקום מסויים שחכמיהם קיבלו על עצמם את כל פסקיו של חכם פלוני, הרי הם נוהגים כמותו הן לקולא והן לחומרא, גם אם אינו מתגורר בינותם. הרשב"א (שם) מסביר: "כל שנהגו לעשות כל מעשיהם על פי אחד מגדולי הפוסקים... והרי עשו אלו הגדולים כרבים".

ארץ ישראל, מקומו של מרן רבי יוסף קארו: בעקבות כך התעורר דיון ענף ורחב היקף לגבי מנהגי תושבי ארץ ישראל. שכן, ארץ ישראל נחשבת כמקומו של מרן רבי יוסף קארו מחבר "שולחן ערוך", ורבים הם הפוסקים המעידים על תושבי ירושלים וסביבותיה, כי הם קיבלו עליהם את פסקיו והוראותיו [ועיין חזו"א שם אות י שאין הדבר מוסכם]. לימים, החלו יהודים מארצות אשכנז להשתקע בארץ, והתעוררה השאלה, אם עליהם לנהות אחר בני המקום ולנהוג ככל פסקיו והוראותיו של ה"שולחן ערוך", אף על פי שבעיר מוצאם הכריעו כשיטת הרמ"א.

אכן, בעבר, עת האשכנזים היוו מיעוט של ממש בקרב יהודי הארץ, אנו מוצאים את הוראתו של בעל "חכמת אדם" ("שערי צדק" שער משפטי הארץ פרק י"א סימן כ"ו), כי יש לכפות על האשכנזים לנהוג לחומרא כמנהג הספרדים בעניין "מיעוץ הסיירות", שהרי בני ארץ ישראל קיבלו על עצמם את מרותו של ה"שולחן ערוך", והרמב"ם שקדם לו (עיין שם "בינת אדם").

בימינו עדות ישראל מתנהלות עדה עדה על פי הלכותיה ומנהגיה, כהסברם של הפוסקים, כי החל משנת תק"ל גבר זרם העולים האשכנזים לארצנו הקדושה, ומאחר שהם ניהלו את חייהם בקהילות נפרדות ולא התעררו בקרב יושבי הארץ, לא חלה עליהם חובה לנהוג כמנהגם ("ארץ חיים" בסוף קונטרס הכללים כ"ד, שו"ת "מנחת יצחק" ח"ח סימן א').

לעילוי נשמת
אסתר גולדה כהנא ע"ה
ב"ר אלתר יעקב וגייטל ויזל ז"ל
נלב"ע י"ח בתשרי תשנ"ט
תנצב"ה

לעילוי נשמת
מרת **חנה קסטנר** ע"ה
ב"ר נחום ז"ל
נלב"ע הושענא רבה כ"א בתשרי תשל"ד
תנצב"ה
הונצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ד אברהם יוסף קסטנר שיחי י-ם

ספר מאורות הדף היומי
לילדים, כרכים א', ב', ג'
צעדים ראשונים בעולם של לימוד
חוויה חינוכית מרתקת,
מתנה מושלמת לחג!
| קטעים נבחרים מתוך הדף היומי |
| מעשיות חז"ל ותולדותיהם |
להזמנות: מוקד "מאורות"
1-700-500-151

שאלו שבת כיוונים? את המין ויבואם? נחת היסבואם?

ספר מאורות השבת חלק י"א רכשתם?

חדש! מאורות השבת חלק י"א הלכות כשרות במטבח בשר וחלב | הפרשת חלה | טבילת כלים

ספר מאורות השבת, הפך לחלק בלתי נפרד מסעודות השבת אצל אלפי משפחות. אפשר להנציח את הרגע הזה, השיתוף של בני המשפחה, החוויה, הרוממות - עונג שבת אמיתי. **שבת שלום ומבורך.**

לפרטים והזמנות: 1-700-500-151
להשיג בחנויות הספרים

הלימוד מחייב
שבת בראשית

